

ŠKOLOVANJE

Ispiti za speleologe i instruktore speleologije te nove značke

Komisija za speleologiju Hrvatskog planinarskog saveza sustavno školuje svoj kadar i putem polaganja ispita daje nazive speleolog i instruktor speleologije. U 2012. godini ispiti su održani 28. siječnja u Šibeniku, u prostorijama HPK-a »Sv. Mihovil«. Na ispitima su provjeravana teorijska i praktična znanja iz svih područja speleologije. Ispitnu komisiju sačinjavali su instruktori speleologije: Ana Bakšić (SO PDS »Veľebit«), Teo i Aida Barišić (SO HPK »Sv. Mihovil«), Damir Basara (SO PD »Dubovac«), Vlado Božić (SO HPD »Željezničar«), Dalibor Paar (SO PDS »Veľebit«) i Goran Rnjak (SO HPK »Sv. Mihovil«).

Za ispit se prijavilo 9 kandidata, ali ih je ispitu pristupilo samo sedam. Ispit su položili i stekli naziv speleolog sljedeći članovi:

- Petra Kovač Konrad (SO HPD »Željezničar«, Zagreb), značka br. 195
- Tea Selaković (SO PDS »Veľebit«, Zagreb), značka br. 196
- Marko Rakovac (SO PDS »Veľebit«, Zagreb), značka br. 197
- Vladimir Mitutinović (SO PDS »Veľebit«, Zagreb i Akademski speleološko-alpinistički klub, Beograd), značka br. 198
- Željko Marunčić (SO HPD »Imber«, Omiš), značka br. 199
- Tomica Matišić (SU »Kraševski zvir«, Ivanec), značka br. 200
- Damir Pavelić (DDISKF, Zagreb), značka br. 203.

Napomena: Damir Pavelić je u Šibeniku položio teoretski i dio praktičnog ispita, a naknadno, 4. travnja u Zagrebu, dio praktičnog dijela ispita (postavljanje jama) u prisustvu instruktora Roberta Erhardta (SO PDS »Veľebit«).

Instruktorskom ispitu u Šibeniku pristupili su: Ronald Željeznjak (SO PDS »Veľebit«, Za-

Petra Kovač Konrad pokazuje izradu Sv. Bernarda

greb) s instruktorskim radom »Sile na sidrištu prilikom samospašavanja« i Antonio Kovačić (SO HPD »Imber«, Omiš) s radom »Samospašavanje« i stekli su naziv instruktora speleologije.

Budući da je KS HPS u 2011. potrošila značke »Speleolog«, štampane još 1979. u količini od 200 komada, od kojih je 5 bilo oštećeno pa nisu podijeljene, izrađene su nove značke i podijeljene ovom prilikom.

Štampane su i nove značke »Instruktor speleologije«. Prve značke »Instruktor« štampane su u prošloj državi i imaju u sredini crvenu petokraku zvijezdu pa u novoj državi Republici Hrvatskoj više nisu dodjeljivane. Tako su ovom prilikom podijeljene i nove značke »Instruktor speleologije«, i to ne samo novim, već i starim aktivnim instruktorima. Svi koji imaju staru značku mogu, ako žele, dobiti i novu. Iako nove imaju svoje brojeve, instruktorima su podijeljene nasumce (Vlado Božić je npr. dobio br.105).

Kako je DDISKF (Dinaridi – Društvo za istraživanje i snimanje krških fenomena) iz Za-

Polaganje usmenog dijela ispita

greba u 2011. postalo članicom KS HPS, to su članovi DDISKF-a stekli uvjete za polaganje ispita po programu KS HPS i dobivanje značke »Speleolog« i »Instruktor speleologije«. Na temelju dobivenih sličnih naziva u prijašnjem članstvu u Hrvatskom speleološkom savezu, KS HPS je

naziv »Speleolog« dodijelila i Alanu Kovačeviću (značka br. 202), a Tihomiru Kovačeviću značku »Instruktor speleologije« (značka br. 110).

Članovi SO-a »Liburnija« HPD-a »Paklenica« izrazili su želju da budu domaćini ispita u 2013.

Vlado Božić

Značka »Speleolog«

Značka »Instruktor speleologije«

Izvešće o speleološkoj školi SO HPD-a »Željezničar« 2012.

Ovogodišnja speleološka škola započela je 15. ožujka prvim predavanjem, a završila 3. svibnja 2012. završnim ispitom. Školu su vodili Marko Budić i Petra Kovač Konrad, a sastojala se od 7 grupa predavanja održanih u prostorijama Odsjeka te od 2 jednodnevna, 3 dvodnevna i 1 trodnevnog izleta na kojima su školarci naučili osnovne tehnike potrebne za bavljenje speleologijom. Predavanja su održana uz pomoć brojnih predavača koji su pokazali dobru volju i veliko znanje u raznim područjima speleologije. Program škole napravljen je u skladu s »Programom školovanja kadrova u speleologiji« koji je donijela Komisija za speleologiju Hrvatskog planinarskog saveza. Školu je pohađalo 11 školaraca i svi su uspješno položili ispit te time postali speleolozi pripravnici.

Tijekom priprema za školu odlučili smo uvesti nekoliko novosti u školovanje koji se odvija u našem Odsjeku. Da bismo se što bolje upoznali s potencijalnim kandidatima odlučili smo prije početka škole s njima osobno razgovarati, saznati

zašto se žele baviti speleologijom i vidjeti je li to baš ono što su i zamišljali. Poznavajući moj i odnos mnogih mojih prijatelja špiljara prema ispunjavanju vlastitog speleološkog kartona, odlučili smo školarce od početka učiti urednom vođenju evidencije vlastitih speleoloških postignuća. Tako smo kao uvjet za njihov izlazak na ispit postavili ispunjeni speleološki karton s objektima koje su za vrijeme škole posjetili. Da tereni škole ne bi instruktorima postali dosadni i zamorni (oh ne, zar opet moramo ići tamo?!), raspored smo malo osvježili i neke već uhodane izlete zamijenili novima.

Pojava simptoma bolesti »bijelog nosa« među šišmišima u špilji Veternici, našem standardnom prvom izletu, spriječila nas je da je posjetimo te smo odlučili prvi dan na terenu provesti na Gorskom zrcalu na obroncima Medvednice. Popularno vježbalište speleologa i alpinista s nemalom vertikalnom stijenom visine 25 m poslužilo je za prvo upoznavanje naših školaraca s tehnikama savladavanja vertikala i kosina. Ovdje su po prvi

Vlado Božić

Prvo bivakiranje u podzemlju, u Siničić špilji

puta vidjeli opremu koja se koristi u speleologiji, penjali se i spuštali po užetu pomoću DED tehnike, vježbali čvorove, ali i naučili nešto o klasičnim tehnikama poput dobro znanog »francuza« i »dilfera« te prusiciranja u slučaju nužde. Marljivo učenje i savladavanje straha od visine nagrađeni su finim roštiljem i hladnim pićem. Pošto su osnove kretanja po užetu naučene nije bilo nikakvih prepreka za posjet Jopićevoj špilji koja je bila sljedeća na terenskom planu. Cilj je ovog terena prvenstveno bio naučiti kretati se po speleološkom objektu na siguran način. Prije ulaska u špilju održana su predavanja o planinarskoj opremi i rasvjeti u speleologiji. Malu vertikalu na ulazu u špilju naši su školarci savladali bez većih poteškoća, a u mnoštvu kanala pokušali su se orijentirati uz pomoć speleološkog nacрта.

Sljedeći vikend posjetili su dva objekta u okolini Ogulina: špilju Kuštrovku i jamu Mandelaju. Mandelaja je predstavljala nov izazov školarcima zbog svoje ulazne vertikale i dugačkog sipara ispod nje. Zahvaljujući DVD-u Oštarije iz Oštarija

i organizaciji našega Siniše Jembriha, koji su nas velikodušno počastili večerom i omogućili nam spavanje, svi su se uspješno dobro okrijepili, zabaviti i naspavati za nedjeljne aktivnosti. Mi smo se domaćinima odužili predavanjem o jami Mandelaji, koje je održao Vlado Božić-Boltek, i predavanjem Siniše Jembriha o primjeni speleološke tehnike u vatrogastvu.

Treći vikend na terenu škola je provela na području Špehara i Tounja na Kordunu. Prvi dan posjetili smo Jamu Lozu i Jamu u Kolićima I, u kojima smo vježbali opremanje i topografsko snimanje. Jame su školarci morali sami pronaći uz pomoć karte, kompasa i GPS-a te se tako upoznati s osnovnim metodama orijentacije u prirodi. Zbog pronalaska pirotehničkog sredstva u Jami u Kolićima I, skupina iz te jame nije uspjela napraviti sve što je planirano pa su dio zadataka ostavili za nedjelju. Uz pomoć našeg prijatelja Vedrana Jalžića i ovaj put smo dobili čvrsti krov nad glavom u selu Mikašinovićima te se uz roštiljsku palicu Robija Bakovića dobro okrijepili. Špilja u kamen-

Vlado Božić

Prvi put u stijeni - Gorskom zrcalu

Vlado Božić

Spuštanje u jamu Lozu kod Špehara

Vježba orijentacije u Jopićevoj špilji

lomu Tounj pokazala se kao izvrstan poligon za učenje topografskog snimanja kao i za vježbanje orijentacije. Tako su se svi školarci okušali u crtanju i napravili svoj prvi speleološki nacrt.

Četvrti vikend priroda je pokazala svoje zube i po tko zna koji put nam dala do znanja

da vremenska prognoza diktira program naših izleta. Izvorni plan bio je posjeta jamama Mala Rokina, a za one naprednije i Rokina bezdana. No nakon buđenja u subotu ujutro ubrzo smo shvatili da zbog kiše i jakog vjetra, koji nam je jedva dozvolio da izađemo iz šatora, školu moramo preseliti u neki zaštićeniji okoliš. Javio se glas razuma i netko od iskusnih instruktora predložio je Siničića špilju koja se nalazi u blizini. Taj se prijedlog pokazao odličnim zbog dovoljno prostora za bivak i vertikale za vježbe iz penjanja i spuštanja po užetu. Škola se ulogorila unutar špilje, u velikoj dvorani neposredno nakon ulaza, pa smo školarcima priredili i prvo bivakiranje u speleološkom objektu. Kroz špilju teče i potok, koji je zbog velikih oborina pokazao zanimljiv fenomen, za koji je Boltek kasnije saznao da se naziva intermitentno vrelo. Za vježbu školarcima, ali i nama samima, improvizirali smo nosila od užeta i u njima transportirali za tu priliku unesrećenu osobu. Stipe je u svom poznatom stilu »produljenog kuhanja« skuhao gulaš, koji smo gladni čekali i čekali i čekali. Za

Vježba prekopčavanja kod penjanja u jami Mandelaj

Zadovoljni školarci u Prvom bivku jame Kite Gaćešine (-120 m)

večeru i doručak smo u mjesnom dućanu kupili gotovo sav kruh koji su imali.

Za zadnji izlet ostavili smo naš, može se reći najdraži teren – Crnopac. Kao pravi Hrvati koji vole praznike i spajanje u istoj rečenici, iskoristili smo 1. svibnja te dobili još jedan dan za uživanje. Logor je bio na Jami vjetrova, svim špiljarima već dobro poznatoj lokaciji. Kao završni test naučenih znanja školarci su se spuštali u Jamu vjetrova niz 50 m duboku vertikalu. Za one sposobnije pripremili smo dodatan izazov – spuštanje u Jamu Kitu Gaćešinu na bivak Ašov na -120 m i kratku šetnju do mjesta »Svinjske nogice«. Sve je prošlo u najboljem redu. Za kraj svog obrazovanja školarci su morali položiti usmeni ispit, koji je održan u prostorijama Odsjeka, a što su uspješno i odradili. Škola je završena svečanom dodjelom diploma u SOŽ stilu i tulumom koji su priredili školarci.

I za kraj, popis novih speleologa pripravnika: Davor Andrić, Danijel Boroša, Ivana Gruber, Najla Kajtezović, Rebeka Knajs, Lea Kuhta, Dani-

Vježba izrade nacrtu u Špilji u kamenolomu Tounj

jel Malenica, Miloš Martinović, Mario Metelko, Merlin Rebrović i Marko Stanić.

Zahvaljujemo se svima koji su pomogli organizaciji i održavanju ove speleološke škole.

Marko Budić

Vlado Božić

Siniša Jembrih u Oštarijama govori o speleološkoj opremi za vatrogasce

Predavanja koja su u 2012. održali i slušali članovi SOŽ-a

Tokom godine članovi SOŽ-a održali su više raznih predavanja, i to: u Karlovcu o povijesti speleologije na Speleološkoj školi SO-a PD »Dubovac« (Vlado Božić), u Zagrebu o osnovama speleologije na Planinarskoj školi HPD-a »Zagreb-Matica« (Vlado Božić) i Planinarskoj školi HPD-a »Željezničar« (Vlado Božić); u Oštarijama o jami Mandelaji (Vlado Božić), o speleor-njenju (Petra Kovač Konrad) i o speleološkoj opremi za vatrogasce (Siniša Jembrih); u prostorijama SO-a o orijentaciji i kartografiji (Milivoj

Uroić), o katastru (Damir Lovretić) te o praživotinjama u špiljama (Najla Kajtezović); u zagrebačkoj Crkvi Radosne Vijesti »Što je speleologija« (Vlado Božić) i na Šumarskom fakultetu u Zagrebu o speleološkoj ekspediciji u Maleziju 2012. (Siniša Jembrih).

Na Danima otvorenih vrata HAZU-a (Zavod za paleontologiju i geologiju kvartara) dr. sc. Dejana Brajković održala je predavanje »Značenje špilja i metode istraživanja«.

Vlado Božić

Znanstveno-stručni skup »Posebne vrijednosti dubokog krša« Krasno, 21.-22. travnja 2012.

Skup pod ovim nazivom održan je u organizaciji Nacionalnog parka »Sjeverni Velebit«, Speleološkog odsjeka PDS-a »Velebit«, Speleološkog odsjeka HPD-a »Željezničar«, Speleološkog kluba »Samobor« i Hrvatskog biospeleološkog društva.

Uvodno predavanje održano je u Senju, dan prije službenog početka, u petak 20. travnja. Tu su u Gradskoj knjižnici navečer skup najavili

Milan Nekić, ravnatelj NP-a »Sjeverni Velebit«, i Darko Nekić, gradonačelnik Senja, otvorenjem izložbe speleoloških fotografija. Nakon toga je Dalibor Paar održao predavanje o dubokom kršu NP-a »Sjeverni Velebit«, a Marko Lukić o živom svijetu dubokog krša. Nastavljeno je druženje uz domjenak. Ovom su predavljanju, osim Senjana, prisustvovali i brojni sudionici sutrašnjeg skupa u Krasnu.

Skup je tradicionalno počeo u subotu pozdravnim govorima Milana Nekića, ravnatelja NP-a »Sjeverni Velebit«, Davorina Markovića, ravnatelja Državnog zavoda za zaštitu prirode, Dalibora Paara, predsjednika Komisije za speleologiju HPS-a i drugih, a nastavljeno izlaganjem radova sudionika, s odmorima za ručak i kavu. Navečer je održan okrugli stol na temu »Zašto je potrebno istraživati krško podzemlje?«.

Poslije večere uslijedilo je druženje uz glazbu i ples.

Sutradan, u nedjelju, nastavljeno je izlaganje radova do ručka. Nažalost, zbog lošeg vremena otkazan je planirani posjet Velebitskom botaničkom vrtu pa su sudionici poslali kućama.

Prema evidenciji organizatora na skupu je sudjelovalo 128 ljudi, i to članova raznih speleoloških udruga i institucija koje se bave istraživanjem i zaštitom špilja i jama te krša općenito. Bili su tu predstavnici iz 18 speleoloških udruga i 24 institucija iz Hrvatske, BiH, Slovenije i Italije. Održana su 23 izlaganja i izloženo je 16 postera.

Članovi SO-a »Željezničar« dostojno su se predstavili na skupu. Prisutno je bilo 11 sudionika, od kojih su trojica održala predavanja. Uvodno predavanje na skupu imao je Vlado Božić »Podsjetnik na istraživanje Lukine jame 1992.-

Vlado Božić

Pozdravni govori Milana i Darka Nekića

1995.«, a u prvom sklopu predavanja i Branko Jalžić »Lukina jama – sifon 2012.-2013.«. U zadnjem sklopu predavanja svoje je izlaganje iznio Kazimir Miculinić »Skeletni ostaci životinja u dubokim jamama na primjeru Munižabe«.

Dio sudionika iz SO-a »Željezničar« posjetio je pri odlasku Svetište Majke Božje od Krasna.

Za sudionike skupa organizator je pripremio Zbornik sažetaka od 45 stranica, s popisom prijavljenih sudionika. Pripremili su ga Nenad Buzjak i Darko Bakšić.

Vlado Božić

Vlado Božić

Dalibor Paar i sudionici

21. Međunarodni biospeleološki kongres, Košice, Slovačka, 2012.

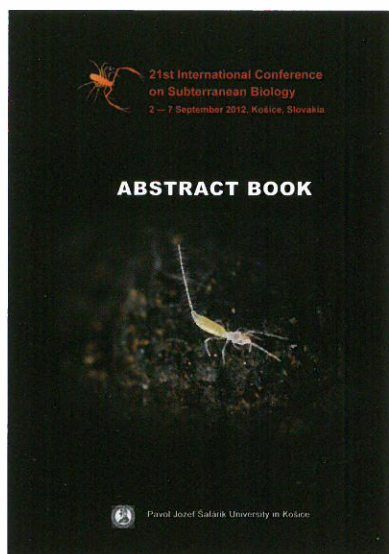
Od 2. do 7. rujna 2012. održan je u slovačkom gradu Košicama 21. Međunarodni biospeleološki kongres. Košice, koje su sa svojih skoro 240 000 stanovnika drugi po veličini grad u Slovačkoj, smještene su u istočnom dijelu zemlje, na rijeci Hornádu, 20 km od granice s Mađarskom. Prvi tragovi naselja potječu još iz paleolitika, a prvi pisani dokazi o mađarskom gradu Villa Cassa potječu s početka 13. stoljeća. Tek nakon Prvoga svjetskog rata i raspada Austro-Ugarske monarhije postaje dijelom Čehoslovačke, a danas su Košice jedan od kulturnih i obrazovnih centara Slovačke.

Kongres su organizirali Institut za biologiju i ekologiju Sveučilišta u Košicama i Državni zavod za zaštitu prirode iz Slovačke, a pod pokroviteljstvom Međunarodnog društva za podzemnu biologiju (International Society for Subterranean Biology, SIBIOS). Kongresu je prisustvovalo 114 sudionika iz 23 zemlje, a prijavljeno je 70 usmenih i 67 posterskih izlaganja te 2 dokumentarna filma. Tema kongresa bila je *Podzemno carstvo – osjetljiv*

ekosustav i jedinstvena bioraznolikost: prema novim konceptima, koja naglašava nužnost kompleksnog istraživanja podzemnog okoliša. Najveći broj izlaganja održan je u temi *Podzemna bioraznolikost*, što zajedno s činjenicom da broj novootkrivenih podzemnih vrsta, čak i područjima svijeta s umjerenom klimom, iz dana u dan raste, ukazuje na to da su istraživanja u ovom području u punom zamahu. Za tim trendom ne zaostaje ni Hrvatska, iz koje je na kongresu bilo 12 sudionika s 8 usmenih i 8 posterskih izlaganja te jednim dokumentarnim filmom. Nijemac Alexander M. Weigand je kao član HBSD-a također branio hrvatske boje. Premda u Hrvatskoj ne postoji praktički niti jedna institucija koja se bavi biospeleologijom i sav rad na tom području je gotovo isključivo volonterske prirode, rezultati koji se prikazuju na biospeleološkim kongresima su iz godine u godinu sve impresivniji. To dokazuju izrazito dobre reakcije drugih sudionika kongresa kao i nagrade za najbolje postersko i usmeno izlaganje za studente, koje su na ovom kongresu dobili članovi Hrvatskog biospeleološkog društva Dajana Hmura i sur. za poster o ogulinskoj špiljskoj spužvici i Alexander M. Weigand i sur. za predavanje o Evoluciji podzemnih puževa iz porodice Carychiidae (istražuje i materijal iz Hrvatske).

Usmena izlaganja:

Bedek J., Lukić M., Jalžić B., Ozimec R., Bilandžija H., Dražina T., Hamidović D., Pavlek M., Patarčić I. & Komerički A.: Subterranean community from Lukina jama – Trojama cave system, the deepest cave in Dinaric Karst (Northern Velebit Mt., Croatia); Lukić M., Čuković T., Porco D., Bedos A. & Deharveng L.: Species diversity and distribution of cave Collembola in Dinaric karst; Ozimec R. & Pavićević D.: Dinaric troglottic Pselaphinae (Coleoptera, Staphylinidae) – biodiversity and potential; Bilandžija H., Četković H. & Jeffery W. R.: Convergent evolution of albinism in diverse cave adapted animals; Gottstein S., Ostrichon Ž. & Škalec S.: Can head morphology reflect habitat preference in the crustacean *Synurella*

Naslovnica knjige sažetaka 21. Međunarodnog biospeleološkog kongresa

Dajana Hmura i Alexander M. Weigand, dobitnici nagrade za najbolji poster i predavanje

ambulans (Amphipoda, Crangonyctidae)?; Bedek J., Ristori E., Taiti S. & Baratti M.: Phylogeography of the subgenus *Alpioniscus* (*Illyrionethes*) (Isopoda: Oniscidea: Trichoniscidae) in the Dinaric Karst; Pleše B., Ozimec R., Pojskić N., Četković H. & Lukić-Bilela L.: Aquatic bacterial mats in Dinaric range caves: molecular and ecological approach; Lukić M., Bilandžija H., Bedek J., Jalžić B., Kljaković Gašpić F., Ozimec R. & Pavlek M.: Dinaric type localities of cave dwelling fauna: research and conservation; Weigand, A.M., Jochum, A., Slapnik, R., Prieto, C.E., Schnitzler, J., Zarza, E., Klussmann-Kolb, A.: Evolution of subterranean microsnails (Carychiidae, *Zospeum*) - phylogeny and cryptic diversification

Posterska izlaganja:

Čuković T., & Lukić M.: Diversity and distribution of cave dwelling Collembola of the Velebit Mts., Croatia; Čukušić A., Pavlek M. & Ozimec R.: Diversity and distribution of cave dwelling spiders of the families Nesticidae and Agelenidae (Araneae) in Croatia; Jalžić B., Bilandžija H. & Cukrov M.: Distribution of the Dinaric cave-dwelling tube worm *Marifugia cavatica* Absolon & Hrabě, 1930 in Croatia; Komerički A. & Weigand A. M.: DNA barcoding of genus *Eupolybothrus* (Chilopoda, Lithobiidae) from Dinaric Karst reveals unexpected

cryptic diversity; Kučinić M., Ozimec R. & Jalžić B.: Diversity and distribution of trogliphilic fauna of caddisflies and moths (Insecta: Trichoptera, Lepidoptera) of Croatia; Hmura D., Bilandžija H., Jalžić B. & Četković H.: Molecular taxonomy of the cave sponge *Eunapius subterraneus* Sket i Velikonja, 1984; Matočec N., Ozimec R. & Kušan I.: *Polycephalomyces ramosus* (Hypocreales, Ascomycota) an interesting trogliphilic entomogenous fungus, new for Croatia; Bedek J., Horvatić M. & Karaman I.: A new isopod genus (Crustacea: Isopoda: Oniscidea) from the cave system Vilina špilja – izvor Omble (Dubrovnik, Croatia): extinction before description?

Dokumentarni film:

Lukić M.: Collembola in caves

U Slovačkoj postoji preko 6200 speleoloških objekata, svi su u vlasništvu države, a brigu o njima (istraživanje, zaštitu i iskorištavanje) vodi organizacija Správa slovenských jaskýň (Uprava slovačkih špilja). U sklopu kongresnog izleta posjetili smo dvije turistički uređene špilje. Dobšinska ladová jaskyňa (Dobšinska ledena špilja, duga 1975 m) nalazi se na UNESCO-voj listi svjetske baštine i dio je špiljskog sustava Stratená dugog preko 22 km. Špilju karakterizira velika dvorana koja se od ulaza koso spušta do dubine od 70 m i koja je skoro u potpunosti zapunjena ledom. Debljina ledenog sloja na nekim mjestima prelazi 25 metara. Špilja je važno sklonište za 12 vrsta šimiša, dok je fauna beskraljašnjaka relativno siromašna. Druga špilja koju smo posjetili bila je Demänovská jaskyňa slobody (Demanovska špilja slobode) duga 8126 m, a s još 9 špilja čini najveći špiljski sustav u Slovačkoj od preko 35 km. Kao što Dobšinska ledena špilja obiluje ledom, tako Demanovska špilja slobode obiluje izrazito velikim brojem raznolikih sigastih tvorevina, a značajna je i kao nalazište špiljskog medvjeda (*Ursus spelaeus*).

Sljedeći kongres održat će se u jesen 2014. u Mexicu.

Martina Pavlek

Literatura:

• Kováč, L., Uhrin, M., Mock, A. i Luptáček, P. (eds.) (2012): *Abstract book 21st International Conference on Subterranean Biology*, p. 146, Košice.

Skup speleologa Hrvatske, Drežnik Grad, 2012.

U organizaciji DDISKF-a održan je u Drežnik Gradu od 9.-11. studenog 2012. već tradicionalni Skup speleologa Hrvatske, koji je okupio i speleologe iz BiH. Pokrovitelji su bili Komisija za speleologiju HPS-a, Hrvatski speleološki savez, Zagrebački speleološki savez i Općina Rakovica. Skup je bio odlično pripremljen, od obavijesti na internetu do akcija na terenu. Za predavanja, okrugle stolove i druženje sudionika bio je na raspolaganju Vatrogasni dom, a za spavanje (u vlastitim vrećama) zgrada Osnovne škole i školsko igralište (za šatore), kao i velik šator postavljen iza Vatrogasnog doma za cjelodnevno druženje.

Za sudionike, a bilo ih je 245 iz 35 udruga (30 iz Hrvatske i 5 iz BiH), organizator je na internetu pripremio obavijesti o Drežnik Gradu (i kako doći do njega), s obavijestima o skupu, uz kratku povijest speleologije u Hrvatskoj. Na samom skupu sudionici su dobili Zbornik sa sažecima predavanja, filmova i postera.

Najprije je u petak navečer održan Okrugli stol pod nazivom »Korana, jedna rijeka – dva svijeta«. Nakon nekoliko predavanja predložen je i usvojen prijedlog da se pokrene postupak organiziranja Regionalnog parka prirode okolice Rakovice. Prilog tom nastojanju dao je i naš član Vlado Božić predavanjem »Utvrđene špilje okolice Rakovice«. Druženje je nastavljeno u speleo-baru duboko u noć.

U subotu su cijeli dan držana predavanja i prikazivani filmovi, održano ih je 29. Razgledavanje postera (njih 31) te kupnja i prodaja speleološke literature i suvenira također su trajali cijeli dan. Od naših članova predavanja su održali Zvonimir Završki »Istraživanje Crnopca u 2012«, Siniša Jembrih »Speleološka ekspedicija SOŽ u Maleziju 2012.«, Vlado Božić »Gravure u Špilji na Tržačkoj kosi« i »Ulazi u naše špilje na starijim slikama« te Davor Andrić »Špiljarski posjet Mađarskoj 7.-10.6.2012.«. Filmove su prikazali Sanja Sviben »Dinara 2012« i Siniša Jembrih

Zvonimir Završki priča o istraživanju Crnopca

Vlado Božić

Druženje u šatoru

Vlado Božić

»Ekspedicija SOŽ-a u Maleziju 2012«. Naš je SO predstavio i dva postera, »Malezija 2012« Siniše Jembriha i »Gospodska špilja« Ruđera Novaka. U subotu navečer proglašeni su rezultati natjecanja za najbolju fotografiju. Druženje je nastavljeno u speleo-baru, uz živu glazbu i ples.

U nedjelju je održan je Okrugli stol na temu »Speleoronjenje«. Najprije je prikazan film o speleoronjenju na području Rakovice, a zatim se raspravljalo o raznim problemima speleoronjenja u Hrvatskoj. Od naših članova su na Okruglom stolu sudjelovali Branko Jalžić i Vlado Božić, koji je prihvatio zaduženje da do idućega sličnog skupa pripremi svu literaturu o speleoronjenju u Hrvatskoj.

U poslijepodnevnom satima uslijedili su izleti u Baračeve špilje, na Plitvička jezera (dvije skupine) te u Bihać.

Na Skupu su sudjelovala 22 naša člana.

Više o radu Okruglih stolova pročitajte u sljedećem prilogu Tihomira Kovačevića, a u rubrici »Monografije« isti autor donosi iscrpan pregled tekstova u Zborniku sažetaka skupa.

Vlado Božić

Dvorana s posterima i štrandovima za prodaju literature i suvenira

Vlado Božić

Okrugli stolovi na Skupu speleologa Hrvatske - Drežnik Grad, 2012.

»Jedna rijeka - dva svijeta«

Prvi okrugli stol u sklopu Skupa speleologa Hrvatske održan je 9. studenog 2012. pod nazivom »Jedna rijeka - dva svijeta«. Voditelj je bio Tihomir Kovačević - Tihi (DDISKF), koji je i potaknuo ovaj okrugli stol. Ideja vodilja bila je rijeka Korana. Probijajući se podzemno ispod rakovičkog područja ona stvara fantastičan podzemni svijet oblikovan u kamenu - podzemna Plitvička jezera, a nadzemno dio je Plitvičkih jezera.

Na Okruglom stolu su sa svojim izlaganjima sudjelovali Vlado Božić, dipl. ing., Hrvoje Dragušica, prof., Branko Brajdić i Tihomir Kovačević, dipl. ing.

Vlado Božić - Boltek obradio je u svom izlaganju »Utvrđene špilje Rakovice«. Područje okolice Rakovice, na jugu Karlovačke županije, imalo je u vrijeme ratova s Turcima, odnosno u vrijeme Vojne krajine, važnu ulogu u obrani hrvatskog teritorija. Stanovništvu toga kraja neke su špilje tada služile za sklanjanje od neprijatelja. Radi bolje zaštite od neprijatelja, ljudi koji su se sklanjali u špilje na ulazima su sagradili obrambene zidove.

U nekim su špiljama sagradili čak dva zida, jedan iza drugoga. Zidovima zaštićene špilje predstavljale su prave male utvrde. Takve špilje u okolicu Rakovice jesu: špilja Gvozdenka u brdu Zvjernjaku, Gornja Baraćeva špilja kod Nove Kršlje, Gajina špilja kod Selišta Drežničkog, Božićeva špilja kod Kordunskog Ljeskovca, Jankoviće-

va špilja kod Sadilovca i špilja Kula ispod utvrde Drežnik. Obrambeni zidovi sagrađeni su najvjerojatnije u 15. st., tj. u vrijeme prvih turskih napada na ovaj teritorij, ali su špilje za zbjeg sigurno služile i kasnije. Pisanih podataka o tim špiljama iz doba njihovog korištenja nema. Prvi podaci o njima datiraju tek s početka 19. stoljeća.

Tema Hrvoja Dragušice bila su »Znanstvena istraživanja geobaštine i bioraznolikosti rakovičkog podzemlja kao temelj osnivanja regionalnog parka«. Nakon dugogodišnjeg istraživanja brojnih stručnjaka raznih specijalnosti na području općine Rakovica može se utvrditi da je ovo područje mala riznica krških oblika te flore i faune vezane uz krš. Geomorfološka, hidrogeološka i istraživanja na području speleologije i biospeleologije pridonijela su dubljem razumijevanju kompleksnih odnosa koji vladaju u ovom dijelu »plitkog krša«. Istraživanja i promatranja u sustavima Panjkov ponor - Varičakova špilja i Ponorac - Jovina pećina te u špilji Adios ukazuju na stvaranje »podzemnog« toka rijeke Korane.

Rezultati svih istraživanja stvaraju čvrstu znanstvenu osnovu na kojoj se temelji budući prijedlog stvaranja Regionalnog parka prirode na rakovičkom području. To nam ukazuje na potrebu stvaranja baze podataka rakovičkog područja temeljene na modelima koje je usvojio DZZP u projektu stvaranja NISZP-a.

Jedna rijeka - dva svijeta

Branko Brajdić obradio je »Vodenice na Korani«. Govorio je o svim poznatim vodenicama koje su nekad postojale na rijeci Korani. Od nekih su ostali samo tragovi u obliku kamenih kaptaža u riječnom koritu, zatim ruševni zidovi, a neke su u novije vrijeme obnovljene. Istaknuo je i doba kada je Korana bila središte života ovog kraja. Uz vodenice bilo je dosta govora i o mostovima i novijem i starijem datuma. Kao zaključak se nametnulo da se upravo vodenicama i mostovima, koji su kroz povijest zaboravljeni, vrati život njihovom obnovom. To bi bio velik korak u daljnjem razvitku ove najjače kontinentalne općine u turizmu, a dobro bi se uklopilo i u buduću regionalni park prirode, koji bi smanjio »pritisak« na NP Plitvička jezera.

Poruka Okruglog stola

Nakon konstruktivne rasprave je zaključeno da je područje Rakovice idealno za stvaranje Regionalnog parka prirode i prva alka u lancu regionalnih parkova koji bi okružili Plitvička jezera te tako smanjili današnji veliki teret prekobrojnih posjetilaca Jezerima.

U doglednoj budućnosti trebalo bi poduzeti sve zakonske i ostale aktivnosti da bi cjelovito područje općine Rakovica postalo regionalnim parkom prirode i upotpunilo turističku ponudu ovoga izuzetno vrijednog prirodnog područja. Postojeći Zakon o zaštiti prirode u svom članku 155. propisuje osnovne uvjete koji se moraju zadovoljiti:

- Regionalni park je prostrano prirodno ili dijelom kultivirano područje kopna ili mora s ekološkim obilježjima međunarodne, nacionalne ili područne važnosti i krajobraznim vrijednostima karakterističnim za područje na kojem se nalazi.
- U regionalnom parku dopuštene su gospodarske i druge djelatnosti i radnje kojima se ne ugrožavaju njegove bitne značajke i uloga.
- Način obavljanja gospodarskih djelatnosti i korištenje prirodnih dobara u regionalnom parku utvrđuje se uvjetima zaštite prirode.

Upravo svi ovi uvjeti pogoduju pretvaranju ovoga kraja u ono što mu je priroda podarila, u regionalni park prirode, a ljudima u budućnosti osiguravaju ljepotu zaštićenog krajobraza i ugodan život u »rajskom vrtu«.

Sudionici Okruglog stola o speleoronjenju

»Speleoronjenje u Hrvatskoj«

U okviru Skupa speleologa Hrvatske 11. studenog 2012. održan je okrugli stol »Speleoronjenje u Hrvatskoj«. Uz velik broj speleoronilaca iz raznih udruga iz Hrvatske govorilo se o speleoronjenju nakon 2010., tj. od prethodnog Okruglog stola održanog u Biogradu.

Voditelj je bio Tomislav Flajpan - Frf uz Radno predsjedništvo koje su činili Luigi Casati, Tihomir Kovačević-Tihi i Marijana Jelić, svi članovi DDISKF-a, organizatora Skupa.

U radu su sudjelovali članovi udruga DDISKF, SO Željezničar, SK Samobor, SU Pula, SD Pauk, RK Neretva iz Mostara, DISKF Zagreb, SD Mijatovi dvori i SD Buje.

Zaključci

- - Izraditi web stranicu o speleoronjenju koja bi poslužila kao portal za razmjenu informacija;
- - svake godine održati okrugli stol o speleoronjenju;
- - izraditi bazu podataka svih speleoronilačkih istraživanja svih društava u zadnjih deset godina, kao i prijašnjih, o kojima postoji pisani trag. Neke starije podatke potrebno je nadopuniti i ispraviti, a prikupljene podatke zatim objaviti.

U okviru Okruglog stola prikazan je dokumentarni film »Tajni tok rijeke Korane« snimljen na DISKF-ovoj ekspediciji 1988. godine u suradnji s RTV-om Zagreb.

Tihomir Kovačević